

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melancthonis Grammatica Latina

Melancthon, Philipp

Wittebergae, 1621

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

SERENISS: CELSISS: oq
PRINCIPI AC DN.

DN. JOHANNI
GEORGIO,

Duci Saxoniae, Juliae, Cliviae,
Montium; Sacri Romani Imperii Ar-
chimarcschallo & Electori, Landgravio Thu-
ringiae, Marchioni Misniae, Burggravio
Magdeburgensi, Comiti de Marca
& Ravenspurgo, Domino in
Ravenstein, &c.

Domino meo Clementissim^o

Εν Χριστῷ εὐ-ὐ-γιά-θεν καὶ ἀνά-στη.

Non sine causa, Deo Be-
nignissimo, Serenissimo &
Celsissimo Princeps Ele-
ctor, &c. ac Domine, Do-
mine Clementis: gratias ex imis cor-
dium penetralibus depromimus, quod
hac effœta Mundi senectâ, non solum
lucem Evangelii in mediis tenebris Æ-
gyptiacis, ex immensa misericordia ac-
cenderit; sed etiam Lingvas eruditas, &

) (2 Artes

Artes ingenuas, doctrinæ Ecclesiasticæ ministras, in media superiorum seculorum barbarie conservavit, & repurgatas nobis reddiderit, gratiaq; sua Docentes & Discentes in Scholis hæcenus ita beavit, ut semper inde Viri, Ecclesiæ & Reipub. Scholisq;, quæ Seminaria utriusque sunt, utilissimi prodierint, & adhuc quotidie prodeant: Utque porro etiam, usque ad gloriosum adventum Filii Dei ad iudicium, prodire ipso benedicente possint, animatus vovemus.

Et si autem hæc ita se habent: Diffiteri tamen non possumus, & querelæ frequentes ipsaq; experientia nos convincunt, non satis rectè sese omnia in omnibus Scholis habere, & non paucas ab initio huius modò commemoratæ, & superiori seculo quasi de novo nobis exhibitæ gratiæ, non modò non auctorem & incrementum fecisse, sed etiam decreta quædam accepisse; factumq; fuisse, ut illæ etiam Scholæ, ex quibus antehac ad Gymnasia vel Academias præparatissimi Adolescentes & Juvenes profecti fuere, jam non paucos Grammaticæ & Dialecticæ initiorum admodum rudes mittant, non sine publico

publico Eccle
quod conque
mus; minime
inde, ut aut
Academicis
bus disciplin
Lingvæ exerc
dendum; Quo
sibi consul
norum Deo
cungre possu
perimus, &
mmo conjunc
abjectis illis, q
curio detrita e
ora subiliant, a
tis molietes; s
solidum nihil s
uari potest. N
dum afferri po
li causis ex quib
tu. Illæ est va
de in omnibus
precipue tamen
voni solent, q
ant; causas has
quam vitium in
Gymnasticis diffice
difficilis corrigi

publico Ecclesiæ & Reipub. damno. Id
quod conquerimur meritò & deplora-
mus; minimè verò opprobamus. Fit
inde, ut aut tempus illud quod Studiis
Academicis tribuendum erat, Triviali-
bus disciplinis, & Grammatico Latinæ
Lingvæ exercitio aliquandiu sit impen-
dèdum; Quod qui faciunt, probè adhuc
sibi consulunt, & defectus priorum an-
norum Deo benedicente refarcire ut-
cunque possunt; aut, quod sæpiùs com-
perimus, & cum proprio ipsorum da-
mno conjunctum est, neglectis & planè
abjectis illis, quæ priorum annorum de-
cursu detrita esse putabant, ad sublimi-
ora subsiliant, ædificium sine fundamē-
tis moliētes; cuius durabilitatem, quum
solidum nihil subsit, facilè quivis omi-
nari potest. Neque malo huic reme-
dium afferri posse videtur ullum, ni-
si causis ex quibus prodit, obex ponatur.
Illæ etsi variæ & multiplices sint,
& in omnibus ferè Scholis lateant;
præcipuè tamen in Particularibus, uti
vocari solent, quas Respublicæ susten-
tant; causas has inquirere convenit,
quum vitium in illis contractum, in
Gymnasiis difficulter, in Academiis
difficilius corrigi queat.

)C 3

Ibi

rina Ecclesiastica
superiorum secu-
erravit, & repur-
t, gratiaq; sua Do-
in Scholis hacte-
per inde Viri, Ec-
olisq; quæ Semi-
utilissimi prodie-
die prodeant: Ut-
que ad gloriosum
dudum, pro-
possint, animi-

se habent: Dis-
mus, & querelæ
ientia nos con-
è sese omnia in-
re, & non pau-
dò commemo-
o quasi de novo
non modò non
atum fecisse, sed
dam accepisse;
æ etiam Scholæ,
Gymnasia vel A-
mi Adolescentes
re, jam non pau-
ialecticæ initio-
mittant, non sine
publico

Ibi pars illarum in ipsis Discipulis residet, pars penes Parentes, pars penes Magistros, pars penes ipsas Respublicas, pars denique Communis est, in cæteras omnes sese diffundens.

Discipulos quod attinet, sæpè illi sine omni Ingeniorum delectu, & vel invita, ut dicitur, Minerva Studiis mancipantur; & non rarò ea Ingénia quæ Studiis maximè idonea reperiuntur, aliis negotiis destinantur; Stupidiora Scholis dedolanda consecrantur. Quare id efficitur, ut illic Talentum divinitus concessum, non eo in genere in quo debebat, Deo lucrari possit; imò planè interdum defodiatur; hinc plus quàm concreditum fuit, imò ἀδύνατον postuletur, & tantùm non extorqueri videatur.

Non hæc idèd dicuntur, quasi non quorumvis ingeniorum Pueri, ad Scholas sint admittendi. Imò omnes ex æquo, tam Stupidos quàm Ingeniosos, primis annis Scholæ tradi æquum erat, cum ut Pietatem & Capita doctrinæ Christianæ rectè addicerent, tum ut Legere, Scribere, & Numerare docerentur, cuiuscunque generi vitæ sese essent dedituri. Ita enim in omni statu
homi-

homines magis
domesticis etiam
ferous. Et o
divitatis alleu
pita Pietatis ce
re, rationesq; d
sit; ut sine quib
preesse nullusP
demum enim
constituta, quæ
sese rectè habere
Sed hæc est sententia
milito cetero Puer
ceteris deprehens
quoye consecran
nisi vita gener
humana carere n
quæ sunt, ad quæ
bre indoles & op
Hæc autem quum
nora ingenia Pr
tu; quid aliud is fa
prola facit, Sem
facilem spargens
fuit ut satis aptu
consecratur: accer
Istam imbecillita
tum quid fugien
quæ; ratione ho

Discipulis refi-
tes, pars penes
ipfas Respubli-
cæ communis est, in ca-
ndens,

attinet, sæpè illi
in delectu, & vel
in riva Studiis man-
entia Ingenia quæ
reperiuntur, a-
tur; Stupidiora
consecrantur. Qua
lentum divini-
genere in quo
sit; imò planè
hic plus quàm
ultra postule-
rgeri videat

tur, quasi non
Pueri, ad Scho-
omnes ex æ-
Ingeniosos,
li æquum erat,
capita doctrinæ
erent, tum ut
umerare doce-
eri vitæ sese ef-
in omnistatu
homi-

homines magis piè educatos, & rebus
domesticis etiam utiliores habituri es-
semus. Et optandum erat, nemini jus
civitatis alicuius communicari, nisi Ca-
pita Pietatis teneret, & Legere, Scribe-
re, rationesq; domesticas conficere nos-
set; ut sine quibus rei suæ privatæ bene
preesse nullus Paterfamilias queat. Tum
demum enim Respublicæ bene sunt
constitutæ, quando privatæ cuiusque
sefe rectè habent; & contra, si secus.
Sed hæc est sententia, eos, qui ex pro-
miscuo cœtu Puerorum, ad Studia præ-
cæteris deprehenduntur apti, Studiis
quoque consecrandos: reliquos aliis ho-
nestis vitæ generibus, quibus societas
humana carere nequit, quæq; Deo æquè
grata sunt, ad quod unumquemque sua
fert indoles & *ὄρεση*, destinandos esse.
Hoc autem quum sæpè negligatur, &
inepta ingenia Præceptoribus tradan-
tur; quid aliud ij faciant, quàm quod A-
gricola facit, Semen bonum in Terram
sterilem spargens? Ac licet non raro
fiat, ut satis aptum ingenium Studiis
consecratur: accedit tamen in ea ætate
Judicii imbecillitas, quæ quid sequen-
dum, quid fugiendum, quo ordine,
quæq; ratione hoc aut illud tractan-

dum, Puer quantumvis ingeniosus, ipse sine fidei dextroq; ductore non videt. Alium Ignavia & Somnolentia, Ingenii boni fructus facere non permittit: Alium Voluptatum sectatio: Alium Petulantia: Alium præsertim qui Ingenii sui nonnihil conscius est, Superbia, & cupiditas ad altiora præmaturè alis nondum enatis evolandis; Cuiusmodi ingenia Icarium volatum facere constat. Et quis recenseat omnia, quæ Pueris in Studiis noxia esse solent?

A Pueris ad *Parentes* transeo, Horum aliquibus honesta Opificia forident; ideoq; Filium Musis dedicatum volunt; Sitné id lignum Statuæ Mercuriali aptum, nec ne? parum explorantes. Contrà aliqui Studioforum vitam, Otiosorum hominum, & non nisi sudores paternos absumere natorum, perperam judicantes, Filium vel optimo ingenio præditum, reclamantibus & obtestantibus, imò protestantibus etiam Præceptoribus, quibus indoles Pueri præclara innotuit, ad artem aliquam *Galvanorum* detrudunt. Atque ita hi Talentum Filii defodiunt, & Ecclesiam vel Rempub. utili viro defraudant: illi plus à suo quàm ei commissum fuit, iniquè postu-

postulant, &
Reipub. Virum
Dr. an., Eccle
deoq; suam
Alii prærend
ingeni; Musi
villè egestate
dentes, etian
& Rerump.
esse. Alii, e
nati, nimis
coemendos,
venda, parcu
tioni sumptib
& id tantum
tem Filio am
cogitantes, H
relinqui Liber
dia vocatis præ
quam piam Er
reditates ampl
catis plus obfui
tumq; media a
peditalle, & irr
tuisse; Et, non ta
possideat opes
sciat. Debeban
Virum educare
nia, quàm pec
gentem Viro,

postulant, & ineptum Ecclesiæ atque
Reipub. Virum obtrudunt: Utrique in
Deam, Ecclesiam, Rempublicam, a-
deoq; suam ipsorum sobolem injurii.
Alii prætendunt, quòd Filium præclari
ingenii, Musis non consecrarint, non si-
visse egestatem facere se: parùm atten-
dentes, etiam Pauperioribus, Principum
& Rerump. munificentia prospectum
esse. Alii, etiam facultatibus à Deo do-
nati, nimis tamen sumptibus in Libros
coemendos, & *διδασκα* Magistris exol-
venda, parcunt; *ἔυωνον ἀμωβίαν* Erudi-
tioni sumptibus parandæ præferentes,
& id tantùm laborantes, ut hæredita-
tem Filio amplam relinquant: parum
cogitantes, Hæreditatem à Parentibus
relinqui Liberis ingenii dono ad Stu-
dia vocatis præstantiorem non posse,
quàm piam Eruditionem; Et sæpè hæ-
reditates amplas Liberis non benè edu-
catis plus obfuisse quàm profuisse, tan-
tumq; *μέτρια ἀσβείας & ἀσωτίας* illis sup-
peditasse, & irritamenta malorum ex-
titisse; Et, non tam referre, quantas quis
possideat opes, quàm quomodo iis uti
sciat. Debebant illi cum Themistocle,
Virum educare malle indigentē pecu-
nia, quàm pecuniam corradere indi-
gentem Viro.) (5 Alii

Alii, etiam si Filium ingeniosum Studiis consecrent, sumptibusque nullis parcere sibi propositum habeant: inquamen negligunt, quod omnium primum esse debebat, & non devotione debita, gratiaque ac benedictione divina assiduis precibus implorata, Pueros Studiis consecrant; sed tanquam rem in sua potestate haberent, tantum ad Scholam Filium excurrere & diligenter discere jubent, Magistros vero fideliter docere hortantur: non cogitantes, minimè sufficere, si Paulus plantet, & Apollo riget, nisi Deus cœlitus benedictionem & incrementum addat. Alii, ubi paululum adolevit Filius, & profectus nonnullos Dei benedictione sentit, statim eum ex Schola patria, tanquam nihil amplius in ea discendum restaret, vel ad Gymnasia, vel ad Academias etiam, sapissimè sine Inspectorum & Directorem studiorum, nec annis nec profectibus postulantibus, præmaturè ablegant, antequam fundamentum in Artibus Dicendi feliciter jecerit. Quod si in aliqua Republica facit Caius, facit Titius, facit Sempronius, facit quis non alius? utique exercitia ea quæ cum adultioribus & profectu

fectu aliquo v
bant ac poter
quam talis pr
crebuit, sole
stris omitti,
tum sentire
ratione accer

Quod
discedo; no
sele ostendi
istimationes
benignissim
tenus multis
ros præfere
tate erudition
tentate infor
ta intruditi, m
doctrina Eccl
um docuerunt
bus etiam, qua
Mundo conten
des Jesus Ch
lo judicio, in q
cia confundet
ponet, & sub
in pulvere Sch
æterna gloria
Inerim inven
centes, in quibu

fectu aliquo valentibus institui debe-
bant ac poterant, & sæpè etiam ante-
quam talis præcipitancia Parentum in-
crebuit, solebant, vel ab invitis Magi-
stris omitti, & ita Scholas decremen-
tum sentire necesse est; Quod alii alia
ratione accersunt.

Quòd si à Parentibus ad *Magistros*
discedo; non minor ibi causarum series
sefe ostendit. Nolo hìc cuiusquam ex-
istimationem arrodere. Imò potiùs Deo
benignissimo gratias ago, quòd hac-
tenus multis passim Scholis tales Vi-
ros præfecerit, qui zelo pietatis, solidi-
tate eruditionis, gravitate morum, dex-
teritate informandi, industriaq; debi-
ta instructi, magno cum fructu, Initia
doctrinæ Ecclesiæ, Lingvarum & Arti-
um docuerunt, & adhuc docent. Qui-
bus etiam, quantumvis in hoc ingrato
Mundo contemptis, justissimus ille Ju-
dex JESUS CHRISTUS, in extremo il-
lo judicio, in quo multa humana judi-
cia confundet, Coronam cœlestem im-
ponet, & sudores atq; labores eorum
in pulvere Scholastico molestissimos
æterna gloria lætitiq; compensabit.
Interim inveniri nonnullos inter Do-
centes, in quibus causæ aliquæ resideāt,
Opti-

Optimi quique ipsi mecum fatentur :
imò non rarò vel de Collegarum vel de
aliorum culpa conqveruntur. Non di-
cam de Inhabilitate ad docendum, vel
ut verbo appellem, Ruditate, quam non
facile quis præsumat. Iudicii tamen &
Discretionis defectum in nonnullis de-
siderari audimus. Sunt qui ex una fide-
lia, unoq; penicillo, unaq; opera omnes
parietes dealbare, id est, iisdem præce-
ptis & exercitiis omnes Discipulos simul
promiscuè informare volūt, discrimen
inter Incipientes, Medios & Profectio-
res non observantes. Accedunt aliqui
Novitii, reliquis in medio alicuius Li-
bri versantibus : illos his conjungunt,
quātumvis priorum præceptorum pla-
nè adhuc ignaros. Sunt qui indiscretè
omnia quæcunqve Liber propositus ha-
bet, omnibus ediscenda imperant, faci-
liora à difficilioribus non secernentes.
Sunt qui nimis multa, sæpè etiam non
explicata aut declarata, Pueris ediscēda
injungūt, & ita ingenia obruunt. Sunt
qui Distinctiones Pueris non diligenter
inculcant, sed confusè & indistinctè re-
citari omnia permittunt. Aliiq; aliter
in hoc genere pecant. Ad *ἀδιακρίσιαν*
eiusmodi nonnunquam & Negligentia
accedit, dum vel præcepta exemplis ac-
com-

commodis no-
riz madata no-
ercitatio segn-
invenias, qui
proprio fung-
superficialit-
aliud agente-
tantes, & t-
quaque oco-
propositum
gentius parte
de est simile
certo officio
ut plurimum
res ipsa loquit-
docti ad Scho-
veniunt, quos
trattare piget
amplius Schol-
cademius, vel a
preste videri
realicubi intro-
num, Disputat-
cademicorum,
riori præcept-
rum Figurari-
ponumq; Rh-
crulla deprehen-
clationū Dis-
lis habitatum s-

commodis non illustrantur; vel memoria madata non reperuntur, vel stili exercitatio seigniùs urgetur. Nec paucos invenias, qui officio Scholastico non ut proprio funguntur, sed perfunctoriè & superficialiter illud præstant, tanquam aliud agentes, aliudq; vitæ genus meditantés, & muneri Scholastico prima quaque occasione renunciaturi. Quod propositum si qui sibi habent, eos negligentius partes officii peragere, vero valdè est simile: sicut contrà eos, qui unico certo officio sese consecraverunt, maiore ut plurimum cura & studio sua tractare res ipsa loquitur. Sunt etiam qui nimis docti ad Scholasticas operas obeundas veniunt, quos Grammatica præcepta tractare piget pudetq;e, quiq; non ampliùs Scholis Trivialibus, sed Academicis, vel ad minimum Gymnasis præesse videri volunt. Hinc præmaturæ alicubi introductiones Declamationum, Disputationum, & studiorum Academicorum; quum nõ rarò Grammaticorù præceptorù ruditas magna, & vel trium Figurarù Syllogismorum, præceptionumq; Rhetoricarum ignorantia crassa deprehendatur apud eos, qui Declamationù Disputationumq; in Scholis habitaram specimina ostentant.

Sanè

Sanè non invidenda sunt Scholis maioribus eiusmodi exercitationes : imò de augmentis hisce & similibus meritò eis congratulamur. Hoc saltem caveri optamus, ne sublimiora studia præmatùrè introducta, inferiora ejiciant, aut segniùs tractari faciant. Quæ omnia & siqva fortè plura afferri possent, in nullius contumeliam, sed publici damni causas inqvirendi studio commemorata sunt.

Sed neqve ipsæ *Respublicæ*, quod pace earum dicatur, planè sunt ab hisce causis absolvendæ omnes. Etsi enim diligentes Scholarum Inspectiones in unaqvaqve ferè Repub. personis idoneis sunt commissæ; qva in re suam merentur laudem : Optandum tamen esset, ut id etiam omnes laborarent, quò Magistris Scholarum *Didactica* publica liberaliora suppeditarentur. Multis in locis antiqva Salaria Magistris numerantur, iis temporibus, quibus omnia quæ ad victum & amictum pertinent, triplo vel quadruplo viliùs emi poterunt, & iis ipsis etiam temporibus satis sæpè parçè constituta : Nunc postquam horum temporum vitio, precia rerum moderna admodum excreverunt,

runt, & antiq
druplo supera
plerunqve Sa
portet. Nu
Opifices suo
merces cari
vendunt.
dum suos r
tates horan
bet nullum.
tum & alia v
antè; Sutor
plus pro labor
à Panificis, &
stium triplo &
comparare cog
Salario eodem
cto. Quare
tionis alio quot
bro ferrario, H
pòitibus, mater
precio compen
tum suum; Ant
cora, Butyrum,
rius vendit. r
na, Intitor mer
tum è carius rur
que quo damnur
bet. Soli in Sch

runt, & antiqva precia triplo vel quaduplo superant; nihilominus iisdem plerunqve Salariis contentos esse oportet. Rustici sua frumenta & alia; Opifices suos labores; Institores suas merces carius atqve carius subinde vendunt. At Docens in Schola, modum suos redditus augendi, & difficultates horum temporum sustinendi, habet nullum. Cogitur à Rustico frumentum & alia victualia pluris emere quam antea; Sutori, Sartori, & aliis, triplo plus pro labore pendere necesse habet; à Pannifice, & Institore materiam vestium triplo & amplius cariorem sibi comparare cogitur: & omnia hoc de Salario eodem vel parè admodum aucto. Qua in re longè deterioris conditionis alio quovis existit. Rusticus Fabro ferrario, Harmatopego, aliisque Opificibus, materias & labores maiore precio compensat. Bene est. Frumentum suum, Anseres, Gallinas, Ova, Pecora, Butyrum, Caseos &c. vicissim carius vendit. Faber ferrum, Sutor coria, Institor merces carius emit. Quid tum? carius rursus extrudit. Et ita quisque quo damnum suum compenset, habet. Soli in Scholis, ut & Ecclesiis docentes

centes, & quivis ex Salaris viventes,
sunt quos rerum caritas præ cate-
ris premit, quique; damna sua compen-
sandi medio destituuntur omni. Eò
autem hoc tandem procedit, ut Magi-
stri Scholarum ad incitas redacti, quum
ex suo Salaris vivere nequeant, aliis
modis, non sine officii neglectu, victum
sibi acquirere cogantur, & dum cum ge-
mitu officium utcumque peragunt, mi-
nore cum fructu Discipulis præsent:
imò de correctione huius defectus de-
sperantes, desertis Scholis alia sæpè vitæ
genera affectent. Unde fit, ut crebræ
Magistrorum mutationes, Puerorum
in studiis progressiones multum impe-
diant; & exercitati in hac palæstra non
ubique inveniuntur Magistri; dum non
dantur, qui in tanta Salariorum tenui-
tate laboribus Scholasticis macerari
perpetuò cupiant. Imò jam penè de-
ficere incipiunt, qui Scholis præfici, &
in pulverulentis illis laboribus egerè
velint. Huic defectui, ut remedium
aliquod Republicæ quædam hætenus
cum laude sui, & fructu Scholarum fe-
cerunt: ita quoque eidem, & eas ipsas
& alias occursum ituras spes bona est,
quum intelligant, quantum referat,
Scholas

Scholas suas be-
cas si fieret, per
Scholasticos
cum præsentis
summa futura
Sed adhu
causa, in hac
danda, & qui
pud Vulgus,
huius orationis
contemptus
quam Ludimo
cum Pueris illi
tractet. Dition
tem eius ludic
magis arduis o
Opia Onofam
re non, quid in
rum non emittit
Templis, aureis
nabor illud Divi
Sicut enim, i. Tim. 5.
miserum ego, domine
Iam si veritas
Quod præceptu
mano includit.
Dicitur in his verbis
digni haberentur,
tempus non pauci

Salariis viventes,
caritas præ cæce-
na sua compen-
untur omni. Eò
rocedit, ut Magi-
tas redacti, quum
nequeant, aliis
neglectu, victum
ur, & dum cum ge-
ve peragunt, mi-
scipulis præsent:
ius defectus de-
lis alia sepè vitæ
le fit, ut crebræ
es, Puerorum
multum impe-
c palæstra non
istri, dum non
riorum tenui-
ticis macerari
ò jam penè de-
olis præfici, &
boribus egere
ut remedium
ædam hæctenus
u Scholarum fe-
em, & eas ipsas
as spes bona est,
antum referat,
Scholas

Scholas suas bene esse constitutas. Se-
cùs si fieret, penuria tandem hominum
Scholasticos labores subire volentium,
cum præsentissimo Scholarum damno,
summa futura esset.

Sed adhuc una in Rebus, residet
causa, in hac seculi prævitate vix emen-
danda, & quidem (utinam tantùm) a-
pud Vulgus, videlicet Contemptus
huius ordinis. Quid enim vilius, quid
contemptius in oculis multorum,
quàm Ludimoderator aliquis? eò quod
cum Pueris illi res sit, & quòd Puerilia
tractet. Ditiore aliquis est; paupertate
eius ludit: Honoratior aliquis, &
magis arduis occupatus; contemnit:
Opifex Otiosum proclamat. Et quis fe-
rè non, quid in hunc ordinem sanna-
rum non emittit? Utiqve Scholis &
Templis, aureis literis inscribi conve-
niebat illud Divi Apostoli præceptum
θεόπνευσον, 1. Tim. 5, 17. οἱ καλῶς περιεστῶτες
πρὸς βύτηρον, διπλῆς ἡμεῖς ἀξίως ὄωσαν, μά-
λισσι οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ.
Quod præceptum Scholæ Magistros o-
mnino includit. Sed ò Benignissime
DEUS, *διπλῶ τιμῶ* eis assignas? Modò ἀπλῆ
digni haberentur. Hoc autem Con-
temptu non pauci tantopere moven-
tur

)(

tur

tur, ut vel planè non admove manu
aratro Scholastico velint; vel ad motam
prima occasione inventa retrahant; nec
dignum sua indole Liberale ingenium
judicet, ita serviliter contemptum vul-
go haberi, quum maiore existimatione
in alio genere vitæ gaudere possit: non
respiciens ad *μιοθ αποδοσίαν* in futura vita
expectandam, etiam si Mundus hic in-
gratus ferè nil nisi *ὀνειδισμὸς* rependat.
Atque inde fit, ut non nisi abjecta inge-
nia ad Scholasticos labores damanda
quasi judicentur, quum *ἐλευθερώτερα* &
excitiora, ab eis ob Contemptum
istum abhorreant.

Ob has utique & fortè plures cau-
sas, Scholarum Trivialium decremenda
fieri, in pro patulo est. Quibus accedit
adhuc alia *Communis*, in omnes cæteras
se se diffundens. Detur enim Inge-
nium Pueri ad Studia satis aptum; Den-
tur Parentes ad sumptus sufficientes &
prompti; Dentur Magistri prudentes,
solertes & dextri; Detur Magistris *δι-
δακτεον* & Honor conveniens: Non pa-
rum tamen in informatione Juventutis,

tis, momenti
tionumque
tali omnis
tium loquar,
dem Latina-
su videmus C
non quor su
sunt nobilio
hodie hæc, c
pta Gramma
defatigatus p
& interitum c
citur, & vel ni
αργουος, sine
Ctu præcepta di
bus præterat, igit
huic malo reme
Pueri, vel eoru
gubii, vel Respu
vel optimè conse
nitate, hæc vel i
for commendari
puls ex illa Scho
nove præcepta in
zitia, labore p
sese diversitate,
magis injicitur, u

admove manu
lunt; vel admota
enta retrahant; nec
liberale ingenium
contempnim vul-
iore exiltimatione
audere possit: non
doctam in futura vita
si Mundus hic in-
vidiosus rependat.
n nisi abstracta inge-
bros damnanda
m ἐλευθερώματα &
o Contemptum.

fortè plures cau-
tum decremēta
Quibus accedit
n omnes ceteras
tur enim Inge-
ntis aptum; Den-
tus sufficientes &
gistris prudentes;
erur Magistris di-
eniens: Non pa-
natione Juventu-
tis;

tis, momenti habet Docendi præce-
ptionumqve *methodos*. Ut enim de-
basi omnis liberalis eruditionis tan-
tùm loquar, Grammatica, & ea qui-
dem Latina; Tot hæcenus ferè in u-
su videmus Grammaticos libellos, si
non quot sunt Magistri, tamen quot
sunt nobiliores Scholæ. Discit Puer
hodiè hæc, cras illa, per diem alia præce-
pta Grammatica, & ita porrò, donec
defatigatus præceptionum diversitate
& interdum contrarietate, tædio affi-
citur, & vel nihil inde proficit, vel *συχ-
νεχυμένως*, sine iudicio, & ferè sine fru-
ctu præcepta diversa imbibit, quæ qui-
bus præferat, ignarus. Neque possunt
huic malo remedium afferre vel ipsi
Pueri, vel eorum Parentes, vel Ma-
gistri, vel Respub. certa. Etsi enim
vel optimè conscripta præcepta Gram-
matica, hæc vel illa Respublica Scholæ
sua commendarit: fit tamen, ut Disci-
pulus ex illa Schola ad aliam profectus,
nova præcepta inveniat, frustra, ut
æstimat, labore priore insumpto. Qua
sanè diversitate, remora Discipulis
magna injicitur, ut res ipsa loquitur.

) () (2

Has

Has omnes hæcenus commemo-
ratas causas, Scholis & Puerorum pro-
fectibus detrimentum afferre, non sine
dolore comperimus: remedium eis af-
ferre non satis scimus. Si tamen, quod
res est, dicendum est, ita ferè medela a-
liqua fieri posset.

Seligantur ingenia Puerorum; &
quæ Studiis sunt inepta, sibiipsis ac
sumptibus potiùs parcant, quàm tem-
pus & impensas perdant, vel vix Semi-
docti evadant; & ubi Capita Pietatis,
rationemq; Legendi, Scribendi, & Nu-
merandi didicerint, honesto Opificio
vel Negotiationi sese dicent. Excita-
tiora verò, & donis divinis ad Studia.
Liberalia vocata, cum Pietate illa con-
jungant, & de industria debita nihil re-
mittant. Parentes precibus suis Libe-
rorum studia D E O commendent;
sumptus pro facultatum modulo sine
γογγυσμῶ suppeditent; nec ante diem
Adolescentes Scholis eximant, aut
Gymnasiis vel Academiis sine morum
Inspectore & studiorum Moderatore
committant. Magistri laborum imper-
tali, & Contemptum hominum *Βανδύ-
σων* nihili facientes, sui muneris partes
strenuè exequantur; Captui Puerorum
fese

fese prudenter & dextrè accommo-
dent; labores suos DEO gratos, cœle-
stiq̃ve aliquando gloria remunerandos
non deserant, aut aliud vitæ genus me-
ditantes perfunctoriè præstent; nec
Discipulos fidei suæ commissos præci-
pitent, aut è Scholis Gymnasia, vel tan-
tum non Academias facere affectent;
nec prius Parietum Tectiq̃; structuram
aggrediantur, quàm Fundamentum æ-
dificii fecerint solidum. Respublicæ
verò ἀξιον τὸν ἐργάτην τῆ μισθῶ ἀπλῶ existi-
ment, ideoq̃ve Docentibus de Saliariis
sufficiētib; prospiciant: & Omnes
in universum à Contemptu ordinis
Scholastici abstineant, debitumq̃; ho-
norem, quem DEUS justissimus labo-
rum humanorum æstimator, τοῖς ἐν διδα-
σκαλίᾳ κοπιῶσι, singulari iudicio διπλῶν
tribui postulavit, si nimius fortè huma-
næ censuræ videtur, saltem ἀπλῶν iisdē
exhibeant, & honorificentius quàm
vulgò fieri solet, de iis sentiant ac lo-
quantur. Ita spes est, futurum, ut Scho-
læ indies crescant; Juventus rectius e-
ducetur; & sumptus in Studia, Studio-
rumq̃ve Moderatores impensè utiliùs
collocentur; & Ecclesiæ Rebusq̃; pub.
utilissimi Viri magno numero subinde
præparentur.

) () (3

Atque

Atque hæc omnia talia sunt, quæ à singulis singula sunt præstanda. Ultimum quod attinet de conformi *εὐμεθόδεια* præceptorum; id nec à Pueris, nec ab eorum Parentibus aut Magistris, nec etiam simpliciter ab omnibus simili Rebus. seorsim suo cuiusque loco præstari potest. Summi hic Magistratus cura provida & autoritas postulatur. Quæ in parte, tantum abest, ut Sereniss: Cels: T. admonitione indigeat, ut potius Ipsa huic incommodo medelam afferre, inter tot tantasq; gubernationis Politicæ curas, ultrò sui muneris esse duxerit. Et proinde, quum Grammaticæ Latinæ Methodo, quam Vir incomparabilis Dn. PHILIPPUS MELANCHTHON olim Witebergæ docens præscripsit, meliorem hætenus, quod citra præiudicium cuiuscunque laboris dictum esto, vix viderimus: Eandem in Scholis suæ ditionis omnium ordinum omnibus retineri, & Juventuti proponi, more Maiorum laudatissimorum iam dudum probè sancivit. Quia verò in illa Methodo præceptisq; Philippeis nonnulla desiderantur, nonnulla correctione indigere deprehensa sunt, quandoquidem Vir ille tot tantisq; laboribus distri-

distri-
ctus, om-
nis uno mo-
poruit; & die
læcirco ut &
maneret hon-
tis labore ei-
juz recti-
Cels. Tua,
maticæ Lat-
SARE, & ei-
GERO, PET-
FRISCHLI
JOHANNES
Grammaticis
(quorum un-
ex merito ma-
re, in locis qu-
dus supplere,
paterna pro
Clementissim-
re cum huic
rioris, tum et
datur. Atq;
hanc ipsam de
Scholis &
strategit.
Mandat-
quum solus
BURGIL,

districtus, omnibus mendis Gramma-
ticipis uno motu tollendis vacare non
potuit; & dies diem perpetuò docet:
Idcirco ut & Autori meritissimo suus
maneret honor, & commodis Juventu-
tis labore eius hactenus plurimum ad-
jutæ rectius consuleretur; Serenif:;
Cels. Tua, Philippica præcepta Gram-
maticæ Latinæ, adhibitis ex JULIO CAE-
SARE, & eius filio JOSEPHO SCALI-
GERO, PETRO RAMO, NICODEMO
FRISCHLINO, JOHANNE WANKELIO,
JOHANNE RHENIO, alijsq; qui hisce
Grammaticis operam impenderunt
(quorum unumquemque debita laus
ex merito manet) ad maniculis, revide-
re, in locis quibusdam corrigere, defe-
ctus supplere, & abundantia eximere,
paterna pro Juventute sollicitudine
Clementissimè mandavit, ut hac ratio-
ne cum huic Serenif: Tuæ Cels: Ter-
ritorio, tum etiam vicinis alijs commo-
daretur. Atque ita Serenif: Cels: Tua
hanc ipsam de qua sermo est, in edam
Scholis & Juventuti afferre laudabili-
ter fategit.

Mandato huic Clementissimo,
quum solus à discessu ROTEN-
BURGII, & obitu SIBERI,

) () (4

qui-

quibus unà hoc negotium incumberebat, debitor divina providentia relictus an reservatus essem; parvi, quantum tempestate illa morbida, quæ totam ferè Witebergam, & me quoque tunc satis diu & repetitis intervallis premebat, DEO sustentante valui; & adhibitis simul cùm Lipsiensis Academiae, tum Scholarum Provincialium à Sereniss: Cels: Tuæ requisitis judiciis; Collegarumque JEREMIAE SPIGELII Generi mei (qui tamen in medio operæ cursu Kembergensem Præposituram, Sereniss: Cels: Tuæ consentiente adiit) & AUGUSTI BUCHNERI (cuius ante & post Spigeliæ discessum, singularem industriam, iudicii quoque gravitatem & opus hoc adjuvandi insignem *meritum* merito gratus prædico) operæ fidei consiliisque; adjutus, GRAMMATICAM DN. PHILIPPI LATINAM, retentis ijs quæ retineri potuerunt, in hosce Libellos, quos Sereniss: Cels: Tuæ, quæ iussit ac voluit, subjectissimè offero, redegì, ita quidem, ut primum ea quæ Discipulis præcipua essent, in *σύνταξι* hoc quod unus exhibet, colligerem: Reliqua deinde, quæ magis singularia sunt, & usui Docentium

tium que
riunt, pec
altero con
denique Gra
pendium In
modatum
ederem.

Fecit
trò; quoc

Quum; a
ceptoribus

sua aliis de
rantur & pr

solo Suprem
Sereniss: Cels

dubium est, a
tantum hinc

torio, sed etia
renis: Cels;

molamento m
Sereniss: Cels:

Electoralis suæ
quod inter tot

tionis Politicæ
hæc pulveres

Docentium
vari patem

Minimè a
in hac Revisio

gotium incumbere
providentia relictus
parvi, quantum
vidi, quæ totam ferè
e quoque tunc latis
ervallis premebat,
alui; & adhibitis si-
Academiz, tum
alium à Serenis:
judicis; Collega-
Æ SPIGELII
en in medio operæ
Præposituram
sentiente adiit)
HNERI (cui-
discessum, sin-
dicijque gravi-
vandi insignem
prædico) operæ
GRAMMA-
IPPI LATI-
retineri potue-
quos Serenis:
c voluit, subje-
ita quidem, ut
tibus præcipua
quod unus exhi-
va deinde, quæ
& usui Docen-
tium

tium que Adultiorum magis infer-
viunt, peculiaribus *ἑρμηνείαν* in-
altero comprehenderem: & ex pleno
denique Grammatico Systemate, Com-
pendium Incipientium studiis accom-
modatum extraherem, & peculiariter
ederem.

Fecit hac in re Serenis. T. C. id ul-
trò, quod Sui muneris esse censuit.
Quumq; à Discipulis, à Parentibus, Præ-
ceptoribus, & Rebuspub. quibusque,
sua aliàs de quibus dictum est, & requi-
rantur & præstari possint: hoc, quòd à
solo Supremo Magistratu fieri potest,
Serenis: Cels. Tua ultrò præstitit. Nec
dubium est, divina benedictione, non
tantum huic Serenis: Cels: Tuæ terri-
torio, sed etiam vicinis & aliis, hanc Se-
renis: Cels: Tuæ curam providam e-
molumento maximo futuram; Tuamq;
Serenis: Cels:, immortalem gloriam,
Electoralis suæ Autoritati addituram,
quòd inter tot tantasq; curas gubernationis
Politicæ, etiam ad Scholasticos
hosce pulveres sese demiserit, & Discen-
tes Docentium opera quamplurimum
adjuvari paternè procurarit.

Minimè autem hoc mihi sumo,
ut hac Revisione injuncta, omnium
) ((5 puncta

puncta meriturum me existimem. Quis enim in moderna Ingeniorum pruriginibus omnibus satisfaciat? Quis omnium palatis gratum cibum apponat? Leonē aliquando ferunt Quadrupedibus reliquis convivium lautum apparasse, omnesq; ad illud comparuisse, Lepore excepto, qui quum postridiē Malvas nullas appositas cognovisset, se non adfuisse gavisus fuerit, Convivioq; quantū in se, detraxerit: Vulpem contrā, quod Gallinā apposita fuissent, mirē illud depraedicasse: alias Bestias, quamque pro sua saliva aliter atq; aliter de eo judicasse. Ita scilicet omni tempore evenit, ut qui operam aliquam publicam praestitit, laudetur ab his, culpetur ab illis. Imō *διὰ τῆς κατὰ ἀλμύρας* saepe mandata exequimur, eventum DEO & Magistratui committentes, Sufficit mihi hac in parte, si Sereniss: Cels: T. laborem hunc clementissimē inunctum, fidelissimē praestitum, & subjectissimē dedicatum, sibi Clementissimē commendatum habeat, & contra malevolorum frivolas & malitiosas arrosiones defendat, & quod maximē voveo, cum fructu publico Docentium atq; Discipulorum in hoc suo & aliis territoriis usurpari videat.

DEUM

DEUM Be
conclamat
clera afflic
rum Multit
totaq; domo
tueatur & p
Rutae Saxoni
Scholis, Ha
adventum
plex oroz &
Clementia
entissimē pr
mendo. Pe
die Sereniss.
trigelimū se
men Quadrar
a d. s. Martii a
porar diem u
nis Cels. Tuz
faciter illocel
113

DEUM Benignissimum, ut in hisce
conclamatis temporibus, & in hac Ec-
clesiæ afflictione, Serenifs: Cels. Tuam,
cum Illustrissima Conjuge & Sobole,
totaq; domo Saxonica, potentissimè
tueatur & protegat; nosq; sub umbra
Rutæ Saxonica, in Ecclesiis, Rebusp. &
Scholis, Halcyoniorum usu, usqve ad
adventum Filii sui gaudere sinat, sup-
plex oro; & Serenifs. Cels. Tuæ gratiæ ac
Clementiæ me, laboremq; hunc obedi-
entissimè præstitum, humillimè com-
mendo. Perscripsi Witebergæ, ipso
die Serenifs. Cels. Tuæ Natali, annum
trigesimum sextum, primi Perfecti nu-
meri Quadratum complente, hoc est,
a. d. 5. Martii anni M. DC. XXI. quem
γενεσίωv diem ut sæpissimè adhuc Sere-
nifs. Cels. Tuæ DEUS Benignissimus
feliciter illucescere sinat, *ὀλοκαρδίως* VO-
veo,

Serenifs: Cels. T.
humillimus Servus

M. Erasmus Schmidt,
Græc: & Mathem: Pro-
fessor Publ. & Stipendi-
arius: Inspector.

DEUM